

ՀՏԴ 910.2

Աշխարհագրություն

Ա. ԱՎԱԳՅԱՆ

ԵՊՀ սերվիսի ամբիոնի պրոֆեսոր աշխ.գ.դ.

ԷԶՈՋԲՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅՈՒՆ

Էզոդրոսաշրջությունն ունի զարգացման մեծ կարողություն: Այդ կարողության օգտագործման գիտական հիմնավորումը արդիական է և ունի գործնական նշանակություն:

Էզոդրոսաշրջությունը ճամփորդություն է դեպի աշխարհի ուժային, էներգետիկ կենտրոններ, մեկուսանալու, խորհելու, ինքն իրեն ճանաչելու, քաղաքակրթության «այլակերպումներից» ինքնամաքրվելու:

Էզոդրոսաշրջային ուժային կենտրոնները բազմաթիվ են. նրանց մեջ բացառիկ է Արարատ լեռան և Արարատյան դաշտի տեղը: Նրանք ունեն համամարդկային էներգետիկ կարողություն: Արարատը տիեզերական ալեհավաքի նման իրեն է ձգում նոյան սերունդներին, այստեղ գենի կանչն է: Արարատյան դաշտը Նոյի ընտանիքի հանգրվանն է, քրիստոնեության օրրանը: Նրանց կորուստը էզոդրոսաշրջության գլխավոր դրդապատճառն է:

Բանալի բառեր՝ զրոսաշրջություն, Նոյ, Արարատ, Արարատյան դաշտ, Գրիգոր Լուսավորիչ, Էջմիածին, Արա, Արագած, Տիբեթ, Սնդեթ:

ЭЗОТУРИЗМ

Эзотуризм имеет большой потенциал для развития. Научное обоснование использования этой способности актуально и имеет практическое значение.

Эзотуризм – это путешествие к энергетическим центрам мира, к уединению и медитации, к познанию себя, к очищению цивилизованных “превращений”.

Силовые центры эзотуризма многочисленны, среди них уникальны места: гора Арарат и Араратская долина. Они обладают универсальной энергетической емкостью.

Арарат как космическая антенна, притягивает поколения Ноя, здесь зов гена, Араратская долина – пристанище семьи Ноя, колыбель христианства.

Их утрата является основным мотивом эзоторического туризма.

Ключевые слова: *Ной, Арарат, Араратская долина, туризм, Св.Григор, Эдхмиадзин, Ара, Арагац, Тибет, Анди.*

EXO-TOURISM

Exo-tourism has a great potential for development. The scientific justification for the use of this ability is relevant and has practical significance. Exotourism is a journey to the power centers of the world, to isolation, to meditation, to inner potential to purify oneself from civilization "transformations". There are many esoteric tourism power centers, among them the place of Mount Ararat and the Ararat Valley is unique. They have a universal energy capacity. Ararat, like a space antenna, attracts the generations of Noah, here is the call of the gene. The Ararat Valley is the refuge of Noah's family, the cradle of Christianity. Their loss is the main motive of esoteric tourism.

Key words: *Noah, Ararat, Ararat plain, Grigor Lusavorich, Etchmiadzin, Ara, Aragats, Tibet, Anter.*

Խնդրի դրվածքը: Էզոգրոսաշրջությունը մեծ հեռանկարներ ունի՝ հատկապես Հայաստանի և Արցախի հանրապետություններում: Հայաստանը և Արցախը հարուստ են պատմամշակութային ժառանգության համամարդկային արժեքներով: Այս ամենի բացահայտումը և գիտական հիմնավորումը արդիական է և ունի գործնական նշանակություն:

Էզոգրոսաշարժություն կամ էզոթերիկ զբոսաշրջությունը ունի առաջացման, զարգացման և գործունեություն ծավալելու երեք հիմնական դրդապատճառ:

Առաջին դրդապատճառը կարոտն է, ներքին մղումը դեպի արմատները: Այստեղ գենի կանչն է՝ նախնիների սուրբ մասունքներով հագեցած հողի ու ջրի կանչը: Կանչ, որը օժտված է էներգետիկ մեծ կարողությամբ և գտնվում է մարդու հոգևոր աշխարհում, ենթագիտակցության մեջ: Ընդ որում, որքան հին է ժողովուրդը, այնքան նրա մեջ մեծ է էթնիկ տարածքի (հայրենիքի) ձգողական ուժը:

Երկրորդ դրդապատճառը հասարակության նյութականացումն է, բարոյական հոգևոր արժեքների կորուստը:

Երրորդ դրդապատճառը մարդու ինտելեկտուալ կարողությունների մեծացումն է. գիտելիքներով օժտված անհատների մտածելակերպում կարևորվում են բարոյական հոգևոր հոգեբանական արժեքները:

Բարոյական հոգևոր - հոգեբանական արժեքների կորուստ կա. դրանք վերադարձնելու ակնկալիքով՝ մարդը գնում է ուժային կենտրոններ՝ մեկուսանալու, խորհելու, ինքն իրեն ճանաչելու, ապրելու և կյանքի իմաստը հասկանալու քաղաքակրթության «արատներից» ինքնամաքրվելու նպատակով:

Էզոգրոսաշրջության էներգետիկ, «ուժային» կենտրոններ են բնության մեջ հեռավոր լեռների, անապատների, անտառների, կղզիների, մեկուսի

տարածքները, բնության քիչ յուրացված շրջանները, քարայրները, կիրճերը, լեռնակատարները, ջրվեժները, բնական հուշարձանները և այլն:

Բացառիկ էներգետիկ կարողություն ունեն բնության այն առարկաները, որոնք մարդն է ֆետիշացրել՝ դրանց վերագրելով գերբնական հատկություններ: Դասական օրինակ է՝ Արարատ լեռը՝ Արարատյան դաշտով:

Աստված և մարդը կերտեցին նոյան գաղափարը, երկիրը և աշխարհը այլակերպումից փրկելու գաղափարը, երկրի վրա կարգ ու կանոնը, ազնվածիկը, բարոյականը վերականգնելու գաղափարը, և այդ առաքելությունը տրվեց Նոյին:

Նոյը մի արդար ու կատարյալ մարդ էր իր դարում: Հենց նրան էլ Աստված առաջարկեց կառուցել տապանը: Ջրհեղեղը կործանեց ողջ կենդանական աշխարհը, ողջ մնացին միայն տապանում պատսպարվածները: Տապանի համար որպես հանգրվան ընտրվեց Արարատ լեռը, այդ էր Աստծո պատգամը: Եվ Աստծո կողմից աշխարհի ամենավեհ ու գեղեցիկ լեռը օծվեց որպես սրբավայր: Սրբավայր դարձավ Արարատյան դաշտը, քանզի ջրհեղեղից հետո Նոյը իր երեք որդիների ընտանիքների հետ իջավ այդտեղ: Նոյը Արարատյան դաշտում հողագործ դարձավ, այգի տնկեց և գինի խմեց ու արբեց [1]:

Այսպիսով, հետջրհեղեղյան աշխարհում Արարատյան դաշտը դարձավ երկրագործության առաջին օջախը, այսպես էր Աստծու կամքը: Եվ Աստված Արարատյան դաշտը գոտևորող լեռների լանջերին ստեղծեց ցորենի դաշտեր: Ցորենի վայրի տեսակները այսօր էլ կան Էրեբունի արգելոցում:

Աստծո կամքով Արարատյան դաշտը դարձավ քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակած առաջին երկրի գլխավոր սրբավայրը: Այստեղ 301-303թթ. Տրդատ III արքայի օրոք և քրիստոնյա առաջին կաթողիկոս Գրիգոր Պարթևի (Լուսավորչի) օրոք կառուցվեց Էջմիածնի Մայր տաճարը:

Ըստ ավանդության՝ այստեղ է իջել միածինը՝ կապ հաստատելով երկնայինի և երկրայինի միջև: Կապ, որի շնորհիվ Էջմիածինը օծվեց էներգետիկ մեծ կարողությամբ: Այսօր այդ էներգիան ավելի է հզորանում և հասու է դառնում աստվածաշնչային աշխարհին:

Էջմիածնի էներգետիկ կարողությանը ավելի մեծ լիցք են տալիս Օշականը և Ամարասը: Օշականում է գտնվում Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի գերեզմանը, որն այժմ սրբատեղի է: Ամարասը գտնվում է Արցախում, որտեղ Գրիգոր Լուսավորչի նախաձեռնությամբ և Աստծու նախախնամությամբ կառուցվել է եկեղեցի, իսկ V դարում բացվել է Արցախի առաջին դպրոցը [2]:

Այսօր էլ կա Ամարասի եկեղեցին՝ շրջապատված ամուր բերդապարիսպով, իսկ եկեղեցու ներսում էլ ամփոփված է եպիսկոպոս Գրիգորիսի շիրիմը:

Ամարասը, Օշականը, Էջմիածինը հայոց աշխարհի հավերժ միասնության խորհրդանիշներն են, Էզոգրոսաշրջության գրավչությունը:

Արարատյան դաշտի էներգետիկ կարողությունը ավելի է մեծանում՝ շնորհիվ Արա Գեղեցիկի և Շամիրամի սիրո առասպելի: Արա Գեղեցիկը նույնիսկ մահվան գնով չդավաճանեց իր Նվարդին: Աստծո կամքով Արան քարացավ և լեռ

դարձավ, գնում է հավերժության՝ որպես սիրո հավատարմության խորհրդանիշ: Մարդը մահկանացու է, սերն է հավերժ, իսկ ի՞նչ կա ավելի հզոր, քան սիրո էներգիան:

Արայից ոչ հեռու Արագած լեռն է՝ փրկչի նման խոցված սրտով, սակայն Հիսուսի նման մեսիայով: Արագածն իր գագաթներով՝ հորիզոնի չորս կողմը ուղղված ալեհավաքներով, շիկացած ընդերքից եկող էներգետիկ ուժով աշխարհով մեկ սփռված նոյան սերունդներին իր արմատներին է կանչում: Որպեսզի նոյան զավակները օտար ափերում դժնդակ մթնշաղեքին չկորչեն, Արագածի լանջի Բյուրականի աստղադիտարանը, արմատները վերադարձնողներին աստղազարդ գիշերներ է պարգևում: Հերոնու աստղադիտակը մոլորյալներին տուն է ուղեկցում:

Արագածի տիեզերակայանը՝ տիեզերական ճառագայթների հետազոտության կենտրոնը, հոգնաբեկ պանդուխտներին ուժ ու եռանդ է տալիս: Իսկ ոչ հեռու կառուցված միջուկային արագացուցիչը մեծացնում է հայրենի օջախի ձգողական ուժը: Այս է Արարատյան դաշտի և տիեզերական ալեհավաք Արարատի խորհուրդը՝ ուժադաշտը, որն իրեն են ձգում նոյան սերունդներին:

Տեղին է հիշել Ռ. Հաքիմովի խոսքերը. «Այս դաշտը, հայոց դաշտը, հազարամյակներով կուտակված իմաստության ուժադաշտ է» [3]: Հզոր ուժադաշտեր կան նաև աշխարհի այլ երկրներում:

Հնդկաստանում շատ մարդիկ հեռու լեռներում մեկուսանում են աշխարհից և մշտական աղոթքով ապաշխարում, հոգիները մաքրում արատներից:

Տիբեթցիների համար նախահայրենիք և սրբավայր է համարվում «Արգելված մուստանգ թագավորությունը», որտեղ պահպանվել են բազմաթիվ ձեռագրեր, ավանդույթներ [4]:

Մեքսիկայի արմատներ է բերում միլիոնավոր մահմեդականների: Եվ ամենայն հավանականությամբ դա է այն պատճառը, որ գլխավոր սրբատեղի դիմաց կառուցվել է աշխարհի ամենամեծ, ամենաբարձր 163 հարկանի հյուրանոցային շենքը՝ 829.8 մետր բարձրությամբ, որի 180 մետրը բաժին է ընկնում շենքի վրա դրված ալեհավաքին: Ընդ որում, այդ շինության էներգետիկ կարողությունը այնքան մեծ է, որ հյուրանոցի 44-72 հարկերում մարդիկ մշտապես են ապրում:

Հին ու նոր աշխարհի բազմաթիվ շինություններ կառուցողները ձգտել են իրենց իդեերը հասցնել երկնայինին, օրինակ՝ Բաբելոնյան աշտարակը ներկայիս երկնաքարերից մեծ մասը:

Հին եգիպտական բուրգերը այն ժամանակվա ամենաբարձր շինություններն էին: Նրանցում ամփոփված էին թագավորների (փարավոնների) մարմինները: Բուրգերը կառուցված էին աստիճանաձև: Ըստ այն ժամանակվա հավատալիքների՝ թագավորները աստվածային ծագում ունեն, ուստի բուրգերը սանդուղք են եղել, որով նրանք վերադարձել են երկինք:

Նեղոսի ափին «Արքաների հովտում» պահպանվել են նաև բազմաթիվ պալատների, տաճարների ավերակներ: Նրանց ամենամիոքը հատվածը մարդկային հիշողությունը տանում է պատմության խորքերը և խորին հարգանք ներշնչում կառուցողների գիտելիքների, շինարարական, ճարտարապետական տաղանդի, արվեստագետի գեղարվեստական բարձր ճաշակի վերաբերյալ: Կառուցողները վաղուց չկան որպես ժողովուրդ, սակայն նրանք ապրում են մարդկության հիշողության մեջ, ապրում են իրենց ստեղծագործությունների մեջ և ունեն անապատի շիկացած արևի նման հզոր էներգետիկ կարողություն:

Շուրջ 3000 տարի առաջ բուրգեր, տաճարներ, պալատներ են կառուցվել ներկայիս Մեքսիկայի, Գվատեմալայի, Պերուի, Պանամայի տարածքներում: Զարգացման բարձր մակարդակի հասավ ճարտարապետությունը, աստղաբաշխությունը, գիրը, ոսկերչությունը, ջրանցքաշինությունը, ճանապարհաշինությունը:

Մինչև իսպանացիների գալն այստեղ ծաղկման բարձր մակարդակի վրա էին գտնվում Անդան և Մեզոամերիկյան քաղաքակրթության օջախները: «Քաղաքակիրթ» եվրոպացիները ամեն ինչը կործանեցին: Մեր օրերին են հասել նախկին շինությունների ավերակները:

Ամերիկացի բնիկ ժողովուրդների՝ ացտեկների, մայաների, տոլտեկների, ինկերի և մյուսների սերունդները սրբազան ուխտի են գնում իրենց նախնիների կողմից ստեղծված մշակութային ժառանգության կենտրոններ (ուժային կենտրոններ) [3]:

Հնդկացիների մշակութային ժառանգության հուշարձանները համամարդկային արժեքներ են և իրենց են ձգում նաև այլ ժողովուրդների ներկայացուցիչներին:

Տիրեթում է գտնվում «Արգելված մուստանգ թագավորությունը», որը տիրեթցիների նախահայրենիքն է: Այստեղ պահպանվել են բազմաթիվ ավանդույթներ, ձեռագրեր, որոնք իրենց մոտ են բերում տիրեթցիներին [5]:

Մեքքան ու Մեդինան մահմեդական աշխարհի ամենախոշոր ուժային կենտրոններն են:

Էդոգբոսաշրջային բազմաթիվ ուժային կենտրոններ կան Հիմալայան լեռներում, ուր մարդիկ մեկուսանում և զբաղվում են յոգայով: Հնդկաստանում զբոսաշրջային խոշոր կենտրոն է սուրբ քաղաք Վարանասին (Բենարեսը), Ակրան, որտեղ գտնվում է աշխարհի յոթ հրաշալիքներից մեկը՝ Թաջ-Մահալ տաճարը:

Էդոգբոսաշրջային բացառիկ դեր ունեն Երուսաղեմը և Հռոմը (Վատիկանը)՝ քրիստոնեության գլխավոր սրբավայրերը: Երուսաղեմը նաև հուդայականների սրբավայր է: Հռոմը՝ աշխարհի ամենահինագույն քաղաքներից մեկը մարդկային շինարարական, ճարտարապետական, արվեստի, մտքի սլացքի դասական օրինակ է:

Էզոգրոսաշրջային ուժային հզոր կենտրոն է Չինական մեծ պարիսպը մարդկային շինարարական տաղանդի, աշխատասիրության, ինքնապաշտպանության, բնագլխի, միասնականության մտածելակերպի խորհրդանիշը:

Էզոգրոսաշրջային բազմաթիվ ուժային կենտրոններ կան աշխարհի տարբեր շրջաններում՝ Հեյգերների հովիտը Կամչատկայում, Իոլիստինյան ազգային պարկը ԱՄՆ-ում և այլն:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Էզոգրոսաշրջությունը ձևավորվել է մարդու պահանջմունքների ինտելեկտուալ կարողությունների, հասարակության նյութական հնարավորությունների մեծացման շնորհիվ:

Էզոգրոսաշրջությունը արդյունք է մարդկային մտքի թռիչքի, հոգևոր աշխարհի հարստացման, հասարակության հումանիզացման, բարոյական արժեքների գերակայության:

Էզոգրոսաշրջությունը մարդուն տանում է դեպի իր արմատները և նախնիների օրինակով նրան տալիս է ուժ, կամք, պայքարելու կարողություն և հավատարմություն նախնիների պատգամներին:

Էզոգրոսաշրջությունը կայուն զրոսաշրջություն, կայուն մարդկային զարգացում տանող կարևոր գործոն է:

Էզոգրոսաշրջությունը անհատին օժտում է հումանիստական գաղափարներով, որտեղ առաջնայինը համամարդկային հոգևոր, հոգեբանական, բարոյական արժեքներն են:

Գրականություն

1. Աստվածաշունչ, Մատեան Հին ու Նոր կտակարանների, Շտուտգարդ 1989 թ., էջ 6, 10:
2. ՀՀ հանրագիտություն, հ. 1, էջ 277:
3. Ռամիլ Հաքիմով, Զրույց քարի հետ, Յոթ գարունների երկրում, գիրք երրորդ, բազմանիստ Հայաստանը գրքում, Եր., «Սովետական գրող» հրատ., 1983, էջ 329:
4. Զենոն Կոսիդովսկի, Երբ արևը աստված էր, Երևան, «Արևիկ» հրատ., 1987, էջ 117, 289, 352:
5. Козбан А.О., Гура И., Эзометрический туризм, Источник. Seminar.

Հոդվածը տպագրության է երաշխավորել խմբագրական խորհրդի անդամ, աշխ. գ. դ. Ա. Ռ. Ավագյանը: